नं. ५०२४ —— ५०२५
क ख

क. नारायण कवचम्
ख प्रावृट् शरद्वर्णनम्.
(भागवते)

पत्र. ५ —— सं. ४

✓ पुराण माहात्म्यं

क। नारायणकवचम् भागवतषष्ठस्कन्धे

ख। प्रावृट् शरद्वर्णनम् भागवतदशमस्कन्धे

(विषमपदटीकायुक्तम्)

५०२४ — [illegible] ५०२५

5024-5025

F = 5

done

श्रीमद्भागवते षष्ठस्कंधे ॥ राजोवाच यया गुप्तः सहस्राक्षः सवाहान्रिपुसैनिकान् क्रीडन्निव विनि-
र्जित्य त्रिलोक्या बुभुजे श्रियं १ भगवंस्तन्ममाख्याहि वर्म नारायणात्मकं यथाततायिनः शत्रून्येन गुप्तो
ऽजयन्मृधे २ श्रीशुक उ० वृतः पुरोहितस्त्वाष्ट्रो महेंद्रायानुपृच्छते नारायणाख्यं वर्माह तदिहैकमनाः शृ-
णु ३ विश्वरूप उ० धौतांघ्रिपाणिराचम्य सपवित्र उदङ्मुखः कृतस्वांगकरन्यासो मंत्राभ्यां वाग्यतः शुचिः अष्टाक्षर द्वाद-शाक्षराभ्यां
नारायणमयं वर्म सन्नह्येद्भय आगते पादयोर्जानुनोरूर्वोरुदरे हृद्यथोरसि ५ मुखे शिरस्यानुपूर्व्यादों-
कारादीनि विन्यसेत् ओं नमो नारायणायेति विपर्ययमथापि वा ६ करन्यासं ततः कुर्याद्द्वादशाक्षरविद्यया
प्रणवादियकारान्तमंगुल्यंगुष्ठपर्वसु ७ कृतः स्वांगेषु करयोश्च न्यासो येन ॥ अष्टाक्षरेण पादाद्यष्टांगेषु ॥
पादयोरित्यादि प्रणवसंपुटितमोंकाराद्येकैकमक्षरं विन्यसेत् ॥ विपर्यये तु शिरआदिपादान्तं वा विन्यसेत् ॥
सृष्टिन्यासं संहारन्यासं वा कुर्यात् ॥ द्वादशाक्षरविद्यया प्रणवादियकारान्तमिति ॥ प्रणवसंपुटितमेकैक-
मक्षरं दक्षिणतर्जनीमारभ्य वामतर्जनीपर्यन्तमंगुलीषु परिशिष्टमक्षरचतुष्टयमंगुष्ठयोराद्यन्तपर्वसु न्य-
सेत् ॥ ८ ॥ न्यसेद्धृदय ओंकारं विकारमनु मूर्धनि षकारं तु भ्रुवोर्मध्ये णकारं शिखया दिशेत् ९ वेकारं ने-
त्रयोर्युंज्यान्नकारं सर्वसंधिषु मकारमस्त्रमुद्दिश्य मंत्रमूर्तिर्भवेद्बुधः सविसर्गं फडन्तं तत्सर्वदिक्षु विनि-
र्दिशेत् आत्मानं परमं ध्यायेद्ध्येयं षट्शक्तिभिर्युतं ११ विद्यातेजस्तपोमूर्तिमिमं मंत्रमुदाहरेत् ॥ षका-
रणकारयोर्विसर्गेण ओं विष्णवे नम इति षडक्षरा हृदयादिषु न्यसेत् मंः अस्त्राय फडिति दिग्बंधं कुर्यात् ॥ ऐ-
श्वर्यादिभिः षट्शक्तिभिर्भगवद्धर्मैर्वा व्याप्तमिति ध्येयं विद्यातेजस्तपस्त्रितयस्वरूपं इमं नारायणकवचाख्यं ॥

भा० ना० कं० नारायणक वर्म १

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॐ हरिर्विदध्यान्मम सर्वरक्षां न्यस्ताङ्घ्रिपद्मः पतगेन्द्रपृष्ठे दरारिचर्मासिगदे

षुचापपाशान्दधानो ऽष्टगुणोऽष्टबाहुः १ जलेषु मां रक्षतु मत्स्यमूर्तिर्यादोगणेभ्यो वरुणस्य पाशात्

स्थले च मायावटुवामनो ऽव्यात्त्रिविक्रमः खे ऽवतु विश्वरूपः २ दुर्गेष्वटव्याजिमुखादिषु प्रभुः ३

प्रभुः पायान्नृसिंहो ऽसुरयूथपारिः विमुञ्चतो यस्य महाट्टहासं दिशो विनेदुर्न्यपतंश्च गर्भाः ३

रक्षत्वसौ माध्वनि यज्ञकल्पः स्वदंष्ट्रयोन्नीतधरो वराहः रामो ऽद्रिकूटेष्वथ विप्रवासे सलक्ष्मणो ऽव्याद्

भरताग्रजो ऽस्मान् मामुग्रधर्मादखिलात्प्रमादान्नारायणः पातु नरश्च हासात् दत्तस्त्वयोगा

दथ योगनाथः पायाद्गुणेशः कपिलः कर्मबन्धात् ५ सनत्कुमारो ऽवतु कामदेवाद्धयशीर्षो

मां पथि देवहेलनात् देवर्षिवर्यः पुरुषार्चनान्तरात्कूर्मो हरिर्मां निरयादशेषात् ६ धन्वन्तरिर्भग

वान्पात्वपथ्याद्द्वन्द्वाद्भयादृषभो निर्जितात्मा यज्ञश्च लोकादवताज्जनान्ताद्बलो गणात्क्रोधवशादहीन्द्रः

कालमलस्मतात्करोः

द्वैपायनो भगवानप्रबोधाद्बुद्धस्तु पाषंडगणप्रमादात् कल्किः कलेः कालमलात्प्रपातु

धर्मावनायोरुकृतावतारः ८ मां केशवो गदया प्रातरव्याद्गोविंद आसंगवमात्तवेणुः ॥

नारायणः प्राह्णउदात्तशक्तिर्मध्यंदिने विष्णुररींद्रपाणिः ९ देवोऽपराह्णे मधुहोग्रधन्वा

ब्रह्माविष्णुरुद्रेति त्रिमूर्तिः =४

साय्यं त्रिधामावतु माधवो मां दोषे हृषीकेश उतार्धरात्रे निशीथ एकोऽवतु पद्मनाभः १०

श्रीवत्सधामापररात्र ईशः प्रत्यूष ईशोऽसिधरो जनार्दनः दामोदरोऽव्यादनुसंध्यं प्रभा

ते विश्वेश्वरो भगवान्कालमूर्तिः ११ चक्रं युगांतानलतिग्मनेमि भ्रमत्समंताद्भगवत्प्रयु

अतिशयेन दहति द्वि

क्तं दंदग्धि दंदग्ध्यरिसैन्यमाशु कक्षं यथा वातसखो हुताशः १२ गदेऽशनिस्पर्शन

तीयो लोए मध्यम पुरुषः समानवचनवातः प्रार्थना=

विस्फुलिंगे निष्पिंडि निष्पिंड्यजितप्रियासि कूष्मांड वैनायकयक्षरक्षो भूतग्रहांश्चूर्ण

यच्चूर्णयारीन् १२ त्वं यातुधानप्रमथप्रेतमातृपिशाच विप्रग्रहघोरदृष्टीन्

ब्रह्मराक्षसाः ... घोरदृष्टयस्तान् =

शतचंद्राकाराणि मंडलानि यस्मिन् =२

कौंबुजन्म

ना॰क॰ २

दरेंद्र विद्रावय कृष्णपूरितो भीमस्वनोरेर्हृदयानि कंपयन् १३ त्वंतिग्मधारासिवरारिसै ^ अघवतां द्विषां चक्षूंषि छादय पापचक्षुषां उग्रदृष्टीनां चक्षूंषि हर =२

न्यमीशप्रयुक्तो मम छिंधि छिंधि चर्मं छतचंद्र छादय द्विषामघोनां हर पापच

क्षुषां १४ यन्नो भयंग्रहेभ्योभूत्केतुभ्यो नृभ्य एव च सरीसृपेभ्यो दंष्ट्रिभ्यो भूतेभ्योंहोभ्य = यत् ग्रहेभ्यः पापेभ्यो भयं =

एव च १५ सर्वाण्येतानि भगवन्नामरूपास्त्रकीर्तनात् प्रयांतु संक्षयं सद्यो ये नः श्रेयः ^ नः श्रेयसः कल्याणस्य प्रतीपकाः बाधकाः =

प्रतीपकाः १६ गरुडो भगवान्स्तोत्रस्तोभश्छंदोमयः प्रभुः रक्षत्वशेषकृच्छ्रेभ्यो विष्वक्से

नः स्वनामभिः १७ सर्वापद्भ्यो हरेर्नामरूपयानायुधानि नः बुद्धींद्रियमनःप्राणान्पांतु

पार्षदभूषणाः १८ यथा हि भगवानेव वस्तुतः सदसच्च यत् सत्येनानेन नः सर्वे यांतु ^

नाशमुपद्रवाः १९ यथैकात्म्यानुभावानां विकल्परहितः स्वयं भूषणायुधलिंगाख्या

धत्ते शक्तीः स्वमायया २० तेनैव सत्यमानेन सर्वज्ञो भगवान्हरिः पातु सर्वैः स्वरूपै ^

र्नः सदा सर्वत्र सर्वगः २१ विदिक्षु दिक्षूर्ध्वमधः समंतादंतर्बहिर्भगवान्नारसिंहः प्रहा

भागवतेषष्ठे नारायणकवचं

विनिर्जितमृत्येसुरान् इतिश्रीभागवतेदशमस्कंधेअष्टादशोऽध्यायः ।।१८।। अथदशमस्कंधेएकोनविंशोऽध्यायः २०
प्रावृड्वर्णनं ।। ततः प्रावर्तत प्रावृट्सर्वसत्वसमुद्भवा विद्योतमानपरिधिर्विस्फूर्जितनभस्तला १ सांद्रनीलां
बुदैर्व्योमसविद्युत्स्तनयित्नुभिः अस्पष्टज्योतिराछन्नंब्रह्मेवसगुणंबभौ २ गुणोच्छन्नंशीवाभांविद्युदर्जिता
बुदानांसत्वरजस्तमोभिरुपमा ।।२।। अष्टौमासान्निपीतंयद्भूम्याश्चोदमयंवसु स्वगोभिर्मोक्तुमारेभेपर्जन्यः काल आ
गते ३ तडित्वंतोमहामेघाश्चंडश्वसनवेपिताः प्रीणनंजीवनंह्यस्यमुमुचुःकारुण्यास्त्र ४ कृपालवोयथाजनाजनवीरा
तुजीवनायस्वजीवनमपित्यजंतीति ४ ।। तपः कृशादेवमीढा आसीद्वर्षीयसीमही यथैवकाम्यतपसस्तनुः संप्राप्यतत्फ
ले ५ पिहत्त्वा आसेचनइतिदेवेनसिक्ता सकामतपोवतः कामंप्राप्येव ।।५।। निशामुखेषुखद्योतास्तमसाभांतिनग्रहाः यथा
थापापेनपाखंडानहिवेदाः कलौयुगे ६ श्रुत्वापर्जन्यनिनदंमंडूकाव्यसृजन्गिरः तूष्णींशयानाः प्राग्यद्वद्ब्राह्मणानियम
मात्यये ७ नियकमांवसानेशिष्यागुरुहनिनदंश्रुत्वायथोत्पद्यो ।।७।। आसन्नुत्पथवाहिन्यः क्षुद्रनद्योऽनुशुष्यतीः ।।
पुंसोयथास्वतंत्रस्यदेहद्रविणसंपदः ८ अश्लेषेण इंद्रियाधीनस्यवाविरक्तस्यसंपदः ८ हरिताहरिभिः शष्पैरिंद्रगोपैश्चलो
हिता उच्छिलींध्रकृतच्छायानृणांश्रीरिवभूरभूत् ९ नृणांराज्ञांश्रीः सेनासंपदिव ।। क्षेत्राणिसस्यसंपद्भिः कर्षकाणांमु
देददुः यतिनामनुपतापंचदेवाधीनमजानतां १० विदेदैवाधीनोऽनुतापच ।। जलस्थलौकसः सर्वेनववारिनिषेवया अबिभ्र
न्रुचिरंरूपंयथाहरिनिषेवया ।।११ अविग्रहः ।। सरिद्भिः संगतः सिंधुश्चुक्षोभश्वसनोर्मिमान् अपक्वयोगिनश्चित्तंकामाक्तंगु
णयुग्यथा १२ कायवासनायुक्तं श्वसनोर्मिसाम्यं गुरोर्विषयेषुजन्तत इतिनदीसाम्यं ।।१२।। गिरयोवर्षधाराभिर्हन्यमाना
नविव्यथुः अनुभूयमानव्यसनैर्यथाधोक्षजचेतसः १३ मार्गाबभूवुःसंदिग्धास्तृणैश्छन्नाह्यसंस्कृताः नाभ्यस्यमानाः
श्रुतयोद्विजैः कालहताइव १४ नाभ्यस्यमानाइतिमार्गसंस्कृताकारहताइति एणछादनसाम्यं ।।१४।।

पर्यंल्लोकभयंस्वनेनस्वतेजसाग्रस्तसमस्ततेजाः २२ मघवन्निदमाख्यातंवर्मनारायणात्म
कं विजेष्यस्यंजसायेनदंसितोऽसुरयूथपान् २३ एतद्धारयमाणस्तुयंयंपश्यतिचक्षु
षा पदावासंस्पृशेत्सद्यःसाध्वसात्सविमुच्यते २४ नकुतश्चिद्भयंतस्यविद्यांधारयतो
भवेत् राजदस्युग्रहादिभ्योव्याघ्रादिभ्यश्चकर्हिचित् २५ इमांविद्यांपुराकश्चित्कौशि
कोधारयन्द्विजः योगधारणयास्वांगंजहौसमरुधन्वनि २६ तस्योपरिविमानेनगंधर्वप
तिरेकदा ययौचित्ररथःस्त्रीभिर्वृतोयत्रद्विजक्षयः २७ गगनान्न्यपतत्सद्यःसविमानो
क्शि= ह्यवाक्शिराः सवालखिल्यवचनादस्थीन्यादायविस्मितः २८ प्रास्यप्राचीसरस्वत्यांस्ना
त्वाधामस्वमन्वगात् श्रीशुकउवाच यइदंशृणुयात्कालेयोधारयतिचादृतः तंनमस्यंतिभूता
निमुच्यतेसर्वतोभयात् एतांविद्यामधिगतोविश्वरूपाच्छतक्रतुः ३० त्रैलोक्यलक्ष्मींबुभुजे

लोकवैयुथुमेघेषु विद्युतश्चलसौहृदाः स्थैर्यं न बध्नं ः कामिन्यः पुरुषेष्वपगुणेष्वि
व १५ कामिन्यः चञ्चलाः जाया सहितमपि १५॥ पनुर्विंशतिमाहेंद्रं निर्गुणं च गुरु
णिन्वभाद् व्यक्तं गुणं व्यतिकरैर्गुणवान्सुहृद्बोधयथा १६ गुणं निर्गजित शब्द
नित्रमाद श्रीमन गुणं व्यतिकरात्मके व्यक्तेत्र्यं चेत्र गुणवान्सुहृद्बोधयथा १६
मेघागमोत्सवाहृष्टाः प्रसन्नेदाञ्चितुरुखंडिनः गृहेष्वत्र श्यानि विंशला यथाश्रुतस
मागमे १७ मेघागमेनेत्रोत्सवो येषां अतो हृष्टाः नानामूर्तयः अनेकरूपा देहाः १७
पीत्वापः पादपाः पद्भिरासन्नानात्ममूर्तयः शाकृताभासलपसाश्रांता यथा कामान्तुसे
वया १८ पूर्वश्लोकटीकायां लिखि॥१८॥ सरस्स्वशान्तरोधः स्वृन्तस्तु ग्रापि सारसाः १८
हेष्वशान्तकृत्ये कुग्राम्या इव कुराज्यया १९ अशान्तानि पंककंटकादियुक्तानि ज्टानि येषां
तेष्वपि न्म्रुषु ॥ वसन्तु सारसाश्चक्रवाकाः अशान्तानि घोराणि वाक्यानि येषु तेष्व
पि गृहेषु १९॥ जलौघैर्निरभिद्यंत सेतवो वर्षतीश्वरे पाषंडिनामसद्वादैर्वेदमार्गाः क
लौ युगे २० ईश्वरे इंद्रे २०॥ न्पस्तु च न्वाद्युभिर्भ्राँ तेन्नाभूतिभ्यो द्याम्तं बुना यथा पि

२।ग.
वर्षावलि.
४

सौविटजतयः कालेकालेद्विजेरिताः २८ आशिषः कामान्विटपत्रयोराजानः वणिजोपत्रयो
वाउरोद्विनैहक्काः २९॥ यवेवनेतहूर्षिंदृंयक्कारवर्जेरजंतुयन्नगोगोपालेहूंतोरत्तुसवलः
प्राविशदूरिः २२॥ एवंनिवसतोममसिनामकेशववर्येद्रजे शरत्समभवद्अत्रास्वच्छा
वायपरुषानिला २३ शारदानीरजोत्पन्नानीरानि शक्ताति यथु श्रद्धानामिवचेतांसिपु
नर्योगनिषेवया २४ औत्रो श्रमजशावलस्तुवः पंकमयामलं शरजोहाराश्रमिणांक
ल्मभक्तियथाच्युतं २५ सर्वस्वंजलदाहित्वाविरेजुः शुभ्रवर्चसः यथात्यक्तेषणाः
शांतामुनयोमुक्तकिल्बिषाः २६ गिरयोमुमुचुस्तोयंक्वचिन्नमुमुचुशिवं यथा
ज्ञानामृतंकालेज्ञानिनोददतेनवा २७ नैवाविंदन्क्षीयमाणांजलंगाधजलेचराः यथा
युरन्वहंक्षय्यंनराम्रूढाःकुटुंबिनः २८ गाधवारिचरास्तापमविंदन्शरदर्कजं यथा
दरिद्रः कृपणःकुटुंबाऽविजितेंद्रियः २९ शनैःशनैर्जहुःपंकंस्थलान्यामंचवीरुधः
यथाहंममतांधीराःशरीरादिष्वनात्मसु ३० निश्चलांबुरभूत्तूष्णींसमुद्रःशरदागमे आत्मन्युपरतेसम्यङ्मुनिर्व्युपरतागमः ३१ ममतामिवपंकं अहंतामिवाऽममतामप
गमः

कोपाजिद्धः ३० आत्मस्थपरतेत्पक्रियोमुनिदि
व निष्फलांममरूहबसुपरतागमः ३१॥

केदारेभ्य स्तपोऽग्रद्ध काष्ठिकाद्दृढसेतुभिः यथा प्राणैः सर्वज्ञानं तन्निरोधेन योगिनः ३२
शालिक्षेत्रेभ्यो दृढ सेतुभिः तोऽग्रद्धन्ततः परवृक्षस्याभावात् प्राणैरिंद्रिये तन्निरोधेनेंद्रिय
प्रत्याहारेण [illegible] ३३ शारदकौमुदीजालामृतानान्मृदुपोहरन् देहाभिमा
नजंबीयो मुकुंदो व्रजयोषितां ३३ स्वमशोभत निर्भेद्य शारदिक्षिमलतारकं सर्वयुक्तं यथा वित्तेष्व
द्वब्रह्मार्थदर्शनं ३४ शब्दब्रह्मणो वेदस्यार्थान् पूर्वोत्तरमीमांसा निर्णीतान् दर्शयतीति ३४
अखंडमंडलेर्व्योम्नि र राजोडुगणैः शशी यथा यदुपतिः कृष्णो वृष्णिचक्रावृतो भुवि ३५
आश्लिष्य समशीतोष्ण प्रसूनं वनमारुतं जहुस्तापं जना गोप्यो न कृष्णहृतचेतसः ३६ गावो
मृगाः खगा नार्यः पुष्पिण्यः शरदाभवन् अन्विष्यमाणाः स्ववृषैः फलेरीशक्रियाइव ३७
दूष्यरा राय नार्थाः क्रियाबलात्फले अनुगम्यमाना स्वस्वभोगगर्भा यथेत्यर्थः ३८ उद
दृष्यन्वारिजानि सूर्योत्थाने कुमुद्विना राज्ञात् निर्भयालोका यथा दस्यून्विना नृप ३९ पुरग्रामे
ष्वाग्रयणैरिंद्रियेश्चमहोत्सवैः बभौ भूः पक्कसस्याढ्या कलाभ्यां नितरां हरेः ४० वणिङ्मुनि
नृपस्नाता निर्गम्यार्थान्प्रपेदिरे वर्षारुद्धा यथा सिद्धाः स्वपिंडान्काल आगते ४१ वणिजो
यतयो नृपश्च स्नातकाश्च वर्षारुद्धाः संतो निर्गम्यार्थान् प्रपेदिरे वाणिज्यस्नातकं दिग्वि
विद्या ५ जयादीन् प्रपद्यंत यथा मंत्रयोगादि सिद्धाः आयुषा रुद्धाः कालेऽगते स्वपिंडान्यो
गादि प्राप्यान्दिव्यादिदेहानिति ४१ विषमपदटीकायुक्तं शारद्वर्णनं भागवते दश
मे पूर्वार्द्धे विंशोऽध्यायः २०